

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma

SUUNNITELMAEHDOTUKSEN PALAUTE JA VASTINE

1 Lausunnot

Lausunto pyydetty 15.3.2022 mennessä	Vastauspvm
Museovirasto	18.2.2022
Suomen ympäristökeskus SYKE	18.2.2022
Säteilyturvakeskus STUK	23.2.2022
Raahen Vesi Oy	23.2.2022
Telia Finland Oyj	23.2.2022
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES	25.2.2022
Jokilaaksojen pelastuslaitos	25.2.2022
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	10.3.2022
Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologinen kulttuuriperintö	14.3.2022
Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö	15.3.2022
Raahen Energia Oy	15.3.2022
Fingrid Oyj	15.3.2022
Pohjois-Pohjanmaan liitto (lisäaika 18.3. asti)	18.3.2022
Metsähallitus	18.3.2022
Finavia Oyj (lisäaika 30.3. asti)	21.3.2022
Fintraffic Lennonvarmistus Oy (lisäaika 30.3. asti)	22.3.2022

1.1 Museovirasto

Vastaus lausuntopyyntöön

Museovirasto ei lausu asiasta.

Pohjois-Pohjanmaan museo on nimetty 1.1.2020 voimaan tulleen museolain mukaiseksi alueelliseksi vastuumuseoksi ja vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijatehtävistä.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi.

1.2 Suomen ympäristökeskus SYKE

Vastaus lausuntopyyntöön

Suomen ympäristökeskus ei anna asiasta lausuntoa.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi.

1.3 Säteilyturvakeskus STUK

Vastaus lausuntopyyntöön

Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa aiheesta.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi.

1.4 Raahen Vesi Oy

Vastaus lausuntopyyntöön

Raahen Vesi Oy ilmoittaa, että sillä ei ole huomautettavaa Raahen strategisesta maankäytösuunnitelmasta.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi.

1.5 Telia Finland Oyj

Vastaus lausuntopyyntöön

Telia Finland Oyj:llä ei ole huomauttamista maankäytösuunnitelman ehdotusaineistoon.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi.

1.6 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES

Tiivistelmä lausunnosta

Tukes muistuttaa, että alueella sijaitsee Tukesin valvonnassa olevia laitoksia. Kemikaalikohteiden toiminnan jatkuminen ja laajenemisen edellytykset on huomioitava kaavoituksessa.

Vastine:

Kemikaalikohteiden toiminnan jatkuminen ja laajeneminen on huomioitu suunnitelmaratkaisussa. Konsultointiväyhykkeiden alueille laadittavista yleis- ja asemakaavoista tullaan pyytämään lausunto TUKESilta ja muilta viranomaisilta. Kemikaalilaitosten konsultointiväyhykkeistä lisätään taulukko suunnitelmaraporttiin.

1.7 Jokilaaksojen pelastuslaitos

Tiivistelmä lausunnosta

Pelastusviranomainen on tutustunut asiakirjoihin ja toteaa, ettei suunnitelmasta ole huomautettavaa.

Pelastusviranomainen pyytää kuitenkin huomioimaan sen, että teollisuuslaitosten tulipaloissa sammutusvedet saattavat muodostaa merkittävän riskin alueen ympäristölle, joten niiden johtamiseen ja kokoamiseen tulisi varautua ennakolta. Tämä tulisi huomioida erityisesti osoitettaessa kyseisen toiminnon alueita pohjavesialueille tai niiden läheisyyteen.

Vastine:

Pohjaveden suojeleminen varmistetaan yleis- ja asemakaavoituksessa, jolloin määritetään tarkemmin eri alueilla sallittavat teollisuustoiminnot ja niiden sijoittuminen. Erityisesti asemakaavalla on merkittävä rooli pohjavesien suojelussa. Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.8 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Tiivistelmä lausunnosta

Suunnitelmassa ei ole mainittu osallisina Finavia Oyj:tä tai Fintraffic Lennonvarmistus Oy:tä. Maankäyttösuunnitelman aluerajaus on suurelta osin Oulun lentoaseman lähestymisalueella ja korkeusrajoitusalueella. Erityisesti korkeilla rakenteilla, kuten tuulivoimalat, voi olla vaikutuksia lentoaseman toimintaedellytyksiin. Traficom pyytää lisäämään kyseiset tahot suunnitelman osallisiin.

Suunnitelmassa käsitellään hyvin yleispiirteisesti merituulivoimaa, mutta sillä voi toteutessaan olla merkittäviä vaikutuksia sekä Raahen että Raahen pohjoispuolelle suuntautuvalla merenkululle ja sen toimintaedellytyksiin. Raahen edustan merialueella kulkee kaksi kauppamerenkulun pääväylää ja Raahen Satama on yksi Suomen suurimmista tuontisatamista. Strategisessa maankäytön suunnitelmassa alueen merenkulku sekä sen turvallisuus ja toimintaedellytykset tulisi huomioida yhtenä keskeisenä asiakohtana, jotta alueen merenkulku ja sen erityispiirteet ymmärretään huomioida jatkossa esimerkiksi merituulivoimaa koskevissa tarkemmissa kaavoitus- ja lupaprosesseissa.

Meriliikenteen näkökulmasta suunniteltavilla merituulivoimapuistoilla voi olla vaikutusta mm. merenkulun paikannus- ja tutkajärjestelmiin sekä merenkulun ja väylien käytön turvallisuuteen, joissa Traficomilla on keskeinen rooli. Alusliikennepalvelulain (623/2005) mukaisesti Traficom on toimivaltainen VTS-viranomainen. Kaikki Suomen kauppamerenkulun väylät ovat liikenteenohjauksen piirissä, jonka keskeisin havaintoväline on tutka. Tutkien häiriötön toiminta on Traficomille erityisen tärkeää, sillä se valvoo VTS-palveluntuottajaa ja tuotettavaa meritilannekuvaa sekä sen oikeellisuutta. Lisäksi Traficomilta on haettava vesiliikennelain (782/2019) 49 §:n mukainen lupa kulkuväyliin liittyvien muutosten vahvistamiseksi.

Merituulivoimapuiston sijoituessa väylien ja alusten liikennöintialueiden läheisyyteen, tuulivoimalat voivat aiheuttaa häiriötä tai häiriötä sekä alusten paikannus- ja tutkajärjestelmille, että meriliikenteen ohjauksen tutkavalvonnalle ja aiheuttaa vaaraa merenkulun turvallisuudelle ja väylien käytölle. Tämän johdosta Traficom edellyttää väyläalueiden sekä merenkulun

käyttämien liikennöntialueiden ja kaavassa esitettyjen suunniteltujen tuulivoima-alueiden välille vähintään 1,5 km:n vähimmäisetäisyyttä. Myös Perämeren jääolosuhteet vaikuttavat merkittävästi alueen merenkulkuun, sillä talvimerenkulun reititykset toteutuvat kulloisenkin jäätilanteen mukaan.

Traficom esittää, että tuulivoimaloiden alue -suunnitelmamerkintää täsmennettäisiin merenkulun ja sen infrastruktuurin osalta seuraavasti: Tuulivoiman mahdolliset vaikutukset merenkulun tutkajärjestelmiin sekä toimintaedellytyksiin ja merenkulun sekä väylien käytön turvallisuu-teen on selvitettävä tuulivoimahankkeen tarkemmassa kaavoitus- ja lupavaiheessa.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on monissa tapauksissa todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa. Tuulivoimaloilla on vaikutuksia myös matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin. Radiolinkin toiminta taas edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä.

Sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä. Siksi on tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Jo olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja raskaita, 200–300 metrin korkuisia mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.

On suositeltavaa, että tuulivoimahankkeesta vastaavat ovat yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä sekä teleoperaattoreita tulisi aina informoida tuulivoimahankkeesta.

Vastine:

Finavia Oyj ja Fintraffic Lennonvarmistus Oy lisätään strategisen maankäytön suunnitelman osallisiksi. Molemmille tahoille on lähetetty ehdotusaineistoa koskeva lausuntopyyntö. Fintrafficin paikatietoaineiston mukaiset, voimassa olevat korkeusrajoitusalueet lisätään suunnitelmaan. Korkeusrajoitusalueet huomioidaan tarkemman suunnittelun tasolla.

Suunnitelmassa on todettu maakuntakaavan tuulivoima-alueet sellaisenaan. Alueiden toteuttamiskelpoisuus ratkaistaan tarkemman suunnittelun tasolla. Tuulivoimaloiden alue -merkinnän selitteeseen lisätään maininta maakuntakaavan mukaisesta merkinnästä.

Koska strategisella maankäytön suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, maakuntakaava asiaankuuluvine määräyksineen on yksityiskohtaisempaa tuulivoimakaavoitusta ohjaava kaava. Väyläalueiden ja tuulivoima-alueiden välinen 1,5 kilometrin vähimmäisetäisyys on jo huomioitu maakuntakaavatasolla. Tuulivoimaloiden vaikutukset väyliin sekä tutka- ja radiojärjestelmiin huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa.

1.9 Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologinen kulttuuriperintö

Tiivistelmä lausunnosta

Suunnitelmaraportissa muinaisjäänöksiä ja niiden sijoittumista luonnehditaan varsin yleisellä tasolla. Alueelle ominainen maannousu ja sen vaikutus asutuksen muotoutumiseen on tunnistettu. Lähtötietoina mainitaan Museoviraston valtakunnalliset aineistot (10/2020 tilanteessa). Raportissa tyydytään toteamaan, että ”Raahen alueelta on löydetty useita muinaisjäänöksiä”. Muinaisjäänösten määrä (noin 250 kpl, 3/2022) Raahessa kuitenkin on varsin huomattava, myös alueen arkeologisen kulttuuriperintö kokonaisuudessaan on hyvin merkittävää koko ajatellen koko Pohjois-Pohjanmaan rannikkoaluetta.

Kulttuuri- ja maisema-arvot on esitetty raportin kartalla kuvassa 30. Yksittäiset kohteet on jaoteltu muinaisjäänösrekisterin tyyppin mukaisesti. Jaottelun tunnisteena on käytetty erivärisiä kolmioita, joiden keskellä on musta piste. Värierot ovat osin varsin pienet, ja kohteiden tyyppiä on kartalta hankala tunnistaa. Oleellista kuitenkin on, että ne antavat käsityksen kohteiden sijoittumisesta. Erityisinä laajempina suunnitteluaineistomerkintöinä on esitetty Ylipää – Mattilanperä – Laivakangas -linjalla olevat, pääosin kivikauden lopulle ajoittuvat kohdekeskittymät, sekä kivikautiset asuinpaikkaryppäät Vihannin keskustaajaman järviolueen ja Vihanninjokivarressa. Ensin mainittuun liittyy myös kartalla esitetty Esihistoriallisten löydösten linja. Kartalla on esitetty yksi muinaisranta. Kyseessä näyttäisi olevan 100 metrin korkeuskäyrän mukainen alue, joka osoittaa varhaisen kivikauden aikaista rantavaihetta karkeasti noin 8000–9000 vuotta sitten. Tämän rantavaiheen yhteys kivikautiseen asutukseen on vähäinen verrattuna esimerkiksi kivikauden lopun noin 50 metrin rantakorkeuteen.

Varsinaiseen maankäyttösuunnitelmaan ei ole merkitty yksittäisiä kulttuuriperinnön suojelukohteita. Suunnitelmassa kuitenkin edellytetään kiinnitettävän yleis- ja asemakaavoituksessa erityistä huomiota suojeltuihin kohteisiin, kuten muinaisjäänöksiin. Mikä todetaan myös suunnitelmaraportissa kohdassa 6.4.7.

Strategisen maankäyttösuunnitelman luonne on sellainen, että kovin tarkasti muinaisjäänöksiin tai siihen ”muinaiseen alueidenkäyttöön”, jota ne heijastavat, ei ole mahdollista mennä. Suunnitelmassa on kuitenkin nostettu esiin keskeisiä muinaisjäänösalueita sekä alueen asutuksen ja sen kehittymisen kannalta merkittävä maannousu. Näiden lisäksi myös muinaisjäänöksiä koskevan tiedon muuttuva luonne on syytä huomata: uusia kohteita tulee tietoon joko kansalaisilmoitusten tai hankkeiden yhteydessä tehtävien selvitysten myötä. Oleellista on, että suunnitelman pohjalta Raahen monipuolisen arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottaminen niveltyy luontevasti osaksi tulevia maankäyttöhankkeita ja niiden suunnittelua.

Vastine:

Nykytila-analyysia täydennetään lausunnossa esitetyllä tavalla. Nykytila-analyysin kartat lisätään suunnitelmaraportin liitteeksi isommassa koossa, mikä parantaa karttojen luettavuutta. Suunnitteluprosessin aikana nykytila-analyysin aineistoja on voinut tarkastella myös verkosta löytyvän dynaamisen tarinakartan avulla.

1.10 Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö

Tiivistelmä lausunnosta

Maiseman ja kulttuuriympäristön osalta molemmissa rakennemallivaihtoehdoissa kaupungin nykyinen jako taajamamaisiin ja maaseutumaisiin vyöhykkeisiin säilyy pitkälti ennallaan.

Raahen strategisessa maankäyttösuunnitelmaehdotuksessa korostetaan laadukasta suunnittelua ja uudisrakentamisen sopeuttamista maisemaan ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin. Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Raahen strategisesta maankäyttösuunnitelmaehdotuksesta.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.11 Raahen Energia Oy

Tiivistelmä lausunnosta

Ehdotus on kattava ja mielenkiintoinen, eikä Raahen Energia Oy:llä ole siihen huomautettavaa tai lisättävää.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.12 Fingrid Oyj

Tiivistelmä lausunnosta

Raahen alueella on Fingrid Oyj:n 110 kV:n ja 400 kV:n voimajohtoja. Kuntaa koskevat Fingridin voimajohtohankkeet seuraavasti:

- Fingrid on laatinut yleissuunnitelman 110 kV:n voimajohdon Siikajoki–Raahe C toteuttamisesta vuonna 2019. Välillä Siikajoki–Olkijärvi toteutetaan yhteispylväsosuus Elenia Verkko Oyj:n 110 kV:n voimajohdon kanssa, minkä jälkeen Fingridin voimajohto jatkaa yhden virtapiirin rakenteena Raaheen ja Elenian yhden virtapiirin voimajohto jatkuu loppupisteestä Olkijärveltä pohjoiseen päin. Siikajoki–Olkijärvi-osuudesta on vireillä lunastuslupahakemus. Voimajohto-osuuden rakentaminen käynnistyy lunastusluvan käynnistymisestä mahdollisesti vuoden 2022 aikana.*
- Fingridin 2 x 400 kV:n voimajohtohanke Pyhäjoen liityntäjohdot: Fingrid tekee päätökset kantaverkkovahvistusten voimajohtojen jatkosuunnittelusta ja rakentamisesta Fennovoiman ydinvoimalaitoshankkeen etenemisen mukaisesti. Fennovoiman rakentamislupahakemuksen päivitys on ollut käsittelyssä työ- ja elinkeinoministeriössä.*
- Fingrid on tunnistanut pidemmän aikavälin tarpeen toteuttaa uusi 400 kV:n voimajohto välille (Jylkkä)–Hanhela–Siikajoki. Hanke ja sen tekniset ratkaisut tarkentuvat myöhemmin, mutta uusi 400 kV:n johto sijoitetaan nykyisten 400 kV:n Pikkarala–Jylkkä ja 110 kV:n Siikajoki–Jylkkä B reitille.*

Kaavoituksen täytyy mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävien voimansiirtoyhteyksien ylläpito ja kehittäminen.

Strategisen tason maankäytön suunnittelussa voi ottaa kantaa energiahuollon verkostoihin, mikäli se nähdään tarpeelliseksi. Asia voi jäädä kuitenkin täysin kaavanlaatijan harkintaan. Tässä maankäytön suunnitelmassa on merkitty tulevat hankkeet maakuntakaavaa vastaavilla merkinnöillä. Esitämme, että voimajohto välille (Jylkkä)–Hanhela–Siikajoki merkitään maankäytön suunnitelmaan tulevaisuuden tarpeena yhteystarvemerkinä. Fingrid käy maakuntakaavan päivityskierroksilla keskustelut maakuntaliiton kanssa vastaavasti tulevien yhteystarpeiden viemiseksi maakuntakaavaan.

Tarvittaessa toimitamme tarkempaa tietoa voimajohtojen ratkaisusta ja tilantarpeesta kaavoitusta varten. Lähtökohtana on, että voimajohtovaluella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Vastine:

Suunnitelmaan lisätään lausunnon mukaisesti pääsähköjohdon yhteystarve välille (Jylkkä)–Hanhela–Siikajoki. Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

1.13 Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tiivistelmä lausunnosta

Maakunnan liiton vetämän TUULI-hankkeen selvitysten ja hankkeessa laadittavan sijainnohjausmallin tulokset ovat maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Tarkastellut uudet tuulivoima-alueet sijoittuvat suurimaksi osaksi kuntarajoille, ja osassa alueista on meneillään YVA-tarveharkinta. Koska strateginen maankäytön suunnitelma on oikeusvaikutukseton, se ei ohjaa tuulivoiman sijoittelua oikeusvaikutteisen kuntakaavan tapaan. Vaihemaakuntakaavan valmisteluaineisto tulee nähtäville kesäkuussa 2022.

Liitossa on käynnistymässä myös Energiamurros ja ilmastovaikutusten arviointi Pohjois-Pohjanmaalla -hanke (EMMI), joka tuottaa selvitystietoa käynnissä olevalle vaihemaakuntakaavatyölle. Hankkeessa tehdään yhteistyötä mm. Raahen seudun kehityksen kanssa osana kansallista vetyklusteria.

Suunnitelmakartan mittakaava on 1:80 000, ja strategista esitystapaa korostaen Raaha on jaettu 250x250 metrin ruutuihin. Tämä helpottaa suunnitelman seurantaa, koska ruuduista saadaan valtakunnallista seurantatietoa. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää Raahen strategisen maankäytön suunnitelman lähtökohtia, tavoitteita ja toteutusta hyvänä pohjana tulevalle valtuustokausittain toteutettavalle yleiskaavatyölle. Suunnittelun aikana tehty vuorovaikutustyö eri sidosryhmien kanssa on esimerkillistä, ja hyvä lähtökohta tulevalle tarkemmalle kaavoitukselle. Raahen kaupungin laatima suunnitelma on strateginen linjaus, jossa on haettu mahdollisimman paljon huomioivaa ja kestävästä periaatteellista pohjaa tulevalle yleiskaavoitukselle.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.14 Metsähallitus

Tiivistelmä lausunnosta

Metsähallituksen mielestä suunnitelma on laadittu hyvin. Siinä on hyödynnetty olemassa olevia selvityksiä, joiden pohjalta on voitu muodostaa tulevaisuuden kuva Raahen strategisesta maankäytöstä. Tarkempi maankäyttö täsmentyy yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, joka antaa hyvän lähtökohdan esimerkiksi suunnitella ja sijoittaa uusiutuvan energian tuotantoalueita.

Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa Raahen strategisesta maankäytönsuunnitelmasta.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.15 Finavia Oyj

Vastaus lausuntopyyntöön

Finavia Oyj:llä ei ole lausuttavaa.

Vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

1.16 Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Vastaus lausuntopyyntöön

Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 §:n mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön sekä liikenne- ja viestintävirasto Traficom kanssa sovittuja lausuntoperiaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS-muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta. Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelle mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.

Vastine:

Fintrafficin paikkatietoaineiston mukaiset, voimassa olevat korkeusrajoitusalueet lisätään suunnitelmaan. Korkeusrajoitusalueet huomioidaan tarkemman suunnittelun tasolla.

2 Muistutukset

2.1 Yksityinen muistutus 10.3.2022

Tiivistelmä muistutuksesta

Nähtävänä ollut strateginen maankäytön suunnitelma ei saa heikentää metsätalouden toimintaa, eikä rajoittaa sijoitetun pääoman tuottoa. Suunnitelmaan on laadittava merkintä metsätalouden harjoittamisen mahdollisuudesta. Vuosikymmenten aikana tehtyjen töiden ja pääomien pitkäaikaiset sijoituksien tuotot tulevat realisoitumaan hakkuiden kautta.

Omistamalleni tilalle on jätettävä mahdollisuus rantarakentamiseen. Suunnitelmassa on oltava merkintä rakentamisen mahdollisuudesta.

Vastine:

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma on luonteeltaan strateginen maankäyttösuunnitelma, jossa ei oteta kantaa yksityiskohtaisiin aluerajauksiin tai rakennuspaikkoihin. Muistutuksessa mainittu kiinteistö sijoittuu alueelle, joka on merkitty suunnitelmaan pääosin maaseutuelinkeinojen alueeksi valkoisella täyttövärillä. Nämä alueet varataan ensisijaisesti nimenomaan maa- ja metsätaloudelle sekä muulle elinkeinotoiminnalle, joka kokonsa ja ympäristövaikutustensa suhteen sopii maaseudulle. Alueelle voi sijoittua myös vapaa-ajan asumista, virkistystoimintoja sekä vähäisessä määrin olemassa olevia kyliä täydentävää asumista. Haapajärven ainutlaatuinen ympäristö täydentää läheisten taajama-alueiden virkistysalueverkostoa, minkä vuoksi sen ranta-alueet on merkitty suunnitelmaan virkistykseen soveltuvina metsäalueina.

Palaute merkitään tiedoksi. Se ei aiheuta muutoksia suunnitelmaan.

2.2 Yksityinen muistutus 14.3.2022

Tiivistelmä muistutuksesta

Suunnitelmassa on esitetty asuinaluetta ja tieyhteyttä Preiskarin saareen. Preiskari on erittäin arvokas luontokohde Raahen saariston Natura-alueen yhteydessä. Saaren luonto on saanut kehittyä sopuisasti mökkiasutuksesta huolimatta. Suunnitelmassa esitetty asuinalue tuhoaa tämän arvokkaan kokonaisuuden. Kaupunki voi kehittää nykyisiä asuinalueitaan asuinympäristöiksi ja jättää tuhoamatta yhden harvoista luontoympäristöstä. Saarella on arvokas kasvillisuus ja Raahen monipuolisin linnusto.

Kartalta puuttuu Lohivalkaman (Siniluodon) venesatama. Lohivalkaman venesatama on tärkeä satama paikallisille asukkaille.

Vastine:

Asumiseen viittaavat merkinnät poistetaan Preiskarin saaresta. Alueen maankäyttö ja sen vaikutukset tulee selvittää tarkemmin, joten Preiskarin eteläosaan lisätään selvitysaluemerkintä.

Suunnitelmaan lisätään Lohivalkaman, Varvinrannan, Sairaalanrannan ja Kylmäniemen venesatamat.

2.3 Yksityinen muistutus 15.3.2022

Tiivistelmä muistutuksesta

Suunnitelmassa Kopsan ja Lasikankaan välillä on tuulivoima-alue. Pidettäisiin edes Lasikangas tuulivoimalavapaana alueena, kun vieruskylä Kopsa on joutunut tuulivoimaloiden saartamaksi jokaiselta ilmansuunnalta. Maailman kauneimman kylän soisi olevan myös hiljainen kylä. Raahen kaupungille on jo vuosia sitten annettu alueelta vastine tuulivoimarakentamissuunnitelmille.

Lasikankaan kyläyhdistys on aloittanut muinaispolkuhankkeen yhdessä Kopsan, Mattilanperän kyläyhdistysten sekä Saloisten kotiseutu- ja museoyhdistyksen kanssa. Reitti kulkee näiden neljän kylän alueilla ja osittain juuri tuolla Kopsan ja Ylipään välisellä tuulivoimaloille varatulla alueella. Alueen historiaa ja luontoarvoja esiintuva muinaispolku menettää merkitystään tuulivoimaloiden pyöriessä polun varrella.

Lasikankaalla on vireä kyläyhdistys, joka on verkostoitunut muiden kylätoimijoiden kanssa. Ylipään asukkaille on tärkeää saada nauttia luonnosta. Suurin osa liikuntamahdollisuuksista kylällä toteutetaan mahtavalla talkoohengellä. Yhteisistä liikuntapaikoista pidetään hyvää huolta. Pyörätie Raahen tiellä 88 on ollut jo pitkään kyläläisten toiveena. Tie on raskaasti liikennöity ja suhteellisen kapea, jolloin jalkaisin tai pyöräillen liikuttaessa on kuljettava erityistä varovaisuutta noudattaen.

Vaikka kyläkoulusta on jouduttu luopumaan, on Mattilanperällä sijaitseva Tikkan koulu saattanut alueidemme lapsia yhteen idyllisellä kyläkoulumaisuudellaan. Lapset ovat saaneet aloittaa opintiansä turvallisen ja pienehkön, liki 100 oppilaan koulun suojissa. Täällä kaikki ovat tuttuja toisilleen, riippumatta siitä millä koululuokalla kukakin on.

Ylipäähän on Raahen kaupunki kaavoittanut muutamia asuintontteja Pihlajakankaalle. Vapaana olevia taloja on jonkin verran, joihin uudet asukkaat toivotetaan tervetulleiksi. Puitteet ovat mitä mainioimmat. Liikaakaan ei asuinkaavoitusta saa tehdä. Maaseutumainen kylämiljöö saattaisi siitä kärsiä.

Lasikangas on: historiaa, luontoa, asukkaiden sinnikkyyttä, yhteenkuuluvaisuutta ja talkoohenkeä. Tätä toivoisin kunnioitettavan ja otettavan huomioon, kun Lasikankaalle maankäytön suunnitelmia tehdään.

Vastine:

Suunnitelmassa on todettu maakuntakaavan tuulivoima-alueet sellaisenaan. Alueiden toteuttamiskelpoisuus ratkaistaan tarkemman suunnittelun tasolla. Tuulivoimaloiden alue -merkinnän selitteeseen lisätään maininta maakuntakaavan mukaisesta merkinnästä.

Koska strategisella maankäytön suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, maakuntakaava asiaankuuluvine määräyksineen on yksityiskohtaisempaa tuulivoimakaavoitusta ohjaava kaava.

2.4 Raahen Seudun Luonnonystävä ry & Raahen alueen lintuharrastajat Surnia ry

15.3.2022

Tiivistelmä muistutuksesta

Muistutuksemme liittyy suunnitelman vaihtoehtoon 2, Merellinen Raahе. Vaihtoehdossa esitetään pysyvää asuinalueetta Preiskarin saareen. Vastustamme tätä.

Perustelut:

Tuulisuuden lisääntyminen

Preiskarin saarella kasvaa vanha, luonnontilainen metsä. Jykevät kuusikot ja itärannan muheut mättyvät näkyvät kilometrien päähän merelle. Etenkin saaren kuuset kärsivät kosteasta ilmanalasta ja alkavat lahota jo melko nuorina, ja niinpä myrskyt kaatavat ja katkovat puita helposti. Viime vuosina voimistuneet myrskyt ovat tehneet tuhojaan saarella joka vuosi. Jos saari rakennettaisiin, olisi ilmeistä, että pystyyn jätetyt suojapuut/-metsiköt olisivat helppoa saalista myrskytuulille.

Yli 1,5 kilometriä pitkä ja yli kilometrin leveä Preiskari suojaa mantereeseen asutusta monelta ilmansuunnalta, mutta etenkin pohjoisesta puhaltavilta puhureilta. Jos Preiskariin tulisi asutusalue ja puustoa jouduttaisiin kaatamaan, tuuliolosuhteet muuttuisivat mantereella laajalla alueella. Esimerkiksi Pitkänkarin kaavassa suojametsäksi merkitty harjualue olisi altis myrskytuhoille, ja näin puhurit pääsisivät puhaltamaan kaupungille asti.

Raahen leveysasteilla talvella saaristossa vihmoo usein viheliäinen vinkka, joka pölyyttää lunta ja tukkii tiet. On aivan eri asia asua kaupungissamme meren rannalla, useimmiten saariston suojassa, kuin avomerellä. Preiskari on mainio paikka kesämökille, mutta on kovin armoton paikka ympärivuotiseen asumiseen.

Saariston suojaava vaikutusta ei mielestämme pidä tuhota vaan sitä pitää päinvastoin vaalia, jotta sisämaasta kaupunkiin muuttavat tykättyisivät kaupunkiimme. Juuri tuulisuuttahan monet sisämaan asukkaat valittavat. Myös tulevat tuuliolosuhteet pitää mielestämme ottaa huomioon: ennusteiden mukaan tuulet ja myrskyt tulevat entisestään lisääntymään ilmastomuutoksen myötä.

Saaren luontoarvo

Tällä hetkellä Raahen pohjoisessa saaristossa, myös Preiskarissa, on voimassa osayleiskaava vuodelta 2000. Osayleiskaavan tavoitteena on luonnonarvojen säilyttäminen ja suojelu siten kuin se on mahdollista virkistyskäytön puitteissa. Loma-asutussaarena Preiskari on jätetty Natura-alueen ulkopuolelle, mutta suojelualue kuitenkin ympäröi saarta niin, että se hipoo saaren rantaviivaa saaren lounais-, länsi- ja pohjoisosassa. Lähimmät suojellut lintuluodot ovat alle sadan metrin päässä Preiskarista.

Vaikka Preiskari ei kuulu Natura-alueeseen, on vuoden 2000 kaavassa otettu huomioon saaren suojelutavoitteet. Osayleiskaavan mukaan ”luonnonsuojelulain nojalla suojeltavien loma-asuntoalueita käsittävien saarten (Pikku-Kraaseli ja Preiskari) luonnonarvot perustuvat niiden luonnonympäristöjen monimuotoisuuteen, uhanalaisten kasvilajien esiintymiseen ja maankohoamisrannikon ominaispiirteisiin”. Kaavassa on osoitettu kohtuullisen laajoja alueita Preiskarin linnuston, kasvillisuuden tai luonnonympäristön takia suojelualueiksi.

Vuoden 2000 kaavassa rakennusoikeudellisena lähtökohtana on ollut saarten ”nykyisen, suhteellisen pienimuotoisen loma-asutuksen säilyminen”. On katsottu, että Preiskari kestää isona saarena loma-asutuksen keskittämisen sinne, koska ”sen luonnonympäristö tulisi kärsimään suuresta loma-asuntotonttien määrästä vain rajoiteltuilta osiltaan”. Ylivoimaisesti suurin osa tonteista on merkitty kaavamerkinnällä RA-1, joka rajoittaa loma-asunnon pinta-alan korkeintaan 50 neliömetriin. Näin pystytään takaamaan ”saaristoluonnon kestävyys ja yleensäkin luonnonympäristön säilymisen edellytykset”.

Miten kävisi saaristoluonnon kestävyyn ja luonnonympäristön säilymisen edellytysten, jos Preiskarin luonnontilainen metsä hakattaisiin massiivisen infran, siltatyömaan, teiden ym. alta? Mielestämme saaren rakentaminen loukkaisi törkeästi alueen luontoarvoja. Jättämällä Preiskarin metsät pystyy Raahen kaupunki voisi omalta osaltaan olla mukana myös EU:n ja Suomen biodiversiteettistrategian toteuttamisessa. Luontokato on ilmastonmuutoksen ohella yksi ihmiskunnan suurista haasteista.

Suojeltava rakennusperinne

Luontoarvojen lisäksi saarella on myös suojeltavaa rakennusperinnettä. Viisi eri puolilla saarta sijaitsevaa kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokasta huvilaa on suojeltu, ja vanha huvila-alue on määritelty aluekokonaisuutena maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (Pohjois-Pohjanmaan maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015).

Ylimoitettu asukasluennuste

Strategisessa maankäytön suunnitelmassa ei ole vielä voitu huomioida esimerkiksi Pyhäjoen ydinvoimalan muuttunutta tilannetta, ja mm. tästä johtuen suunnitelman asukasluennuste on reilusti ylimitoitettu. Rantatonteille ei ole jatkossa mitä ilmeisimmin niin paljon kysyntää kuin suunnitelmassa on oletettu, joten senkin vuoksi Preiskarin saari voidaan jättää huoletti pysyvän asutuksen ulkopuolelle.

Vetoamme Raahen päättäviin tahoihin, jotta Preiskarin luonnonvaraiset metsät säilytettäisiin eikä sinne suunniteltaisi vakituista asutusta.

Vastine:

Asumiseen viittaavat merkinnät poistetaan Preiskarin saaresta. Alueen maankäyttö ja sen vaikutukset tulee selvittää tarkemmin, joten Preiskarin eteläosaan lisätään selvitysaluemerkintä.

Suunnitelman strategisesta luonteesta ja esitystavasta johtuen yhdyskuntarakennetta voidaan kehittää kestävästi sekä ennakoitua suuremman että pienemmän kasvun tilanteessa. Suunnitelman taajamatoimintojen alueet ja kyläasutuksen alueet hyödyntävät hyvin olemassa olevaa rakennetta. Vaiheistamisella on keskeinen merkitys alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnitelmallisessa kehittämisessä ja ohjaamisessa siten, että kaupungin rakenne pysyy tiiviinä kaikissa väestömuutosskenaarioissa. Erityisesti joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteet tulee suunnitella niin, että ne tukevat maankäytön toimenpiteitä – ja päinvastoin.

2.5 Yksityinen muistutus 15.3.2022

Tiivistelmä muistutuksesta

Suunnitelma perustuu hyvin optimistiseen työllisen väestön kasvuennusteeseen. Tämänhetkessä tilanteessa optimismille on vain vähän perusteita. Ylioptimistisuus ei saisi enää tulevaisuudessa johtaa ylimitoitettuun, epävarmaan kaavoitukseen, josta huolestuttavin esimerkki on keskustan kehittäminen ilman selvityksiä siitä, mitä Raahella saisi sijoittamilleen rahoille vastineeksi, samoin Pikkulahti. Lieneekö kaupunki sitoutunut maksumieheksi myös Mettalanmäen alueen kaavoituksessa?

Sana ”urbaani” kuulostaa aika ylimitoitetulta: Raahen tulevaisuus – jopa vaikka kaikki haaveet toteutuisivat – on pikkukaupungin tulevaisuutta, ja olisi viisasta ottaa se lähtökohdaksi. ”Cityliikenne”-idea kaupungissa, jossa kaikki peruspalvelut ovat kävelymatkan päässä kuulostaa oudolta. Ajatus Raahesta, jossa on ”urbaani” korkea keskusta, ja rannat on rakennettu täyteen, ei kuulostaisi minusta kovin houkuttelevalta, jos suunnittelisin Raahen muuttoa. Aivan ällistyttävää on, että suunnitelmassa nostetaan esille jopa ainutlaatuisen ja luonnoltaan herkän Preiskarin ”kehittäminen” taas yhdeksi merelliseksi asuinalueeksi.

Tuntuu, että jos mielipiteiden kuulemisen ja käsittelyn jälkeen, toimitaan niin, että jompikumpi reiteistä VE1 tai VE2 valitaan, kuntalaisten välinen yhdenvertaisuus ei välttämättä toteudu. Huolestuttaa, että jotkut kylät sulkeutuvat pois kehittämisen piiristä ”koska niinhän päätettiin”. Maaseutumaisen asumisen houkuttelevuus lisääntyy koko ajan, ja tämän hetken tapahtumat lisäävät mielenkiintoa vielä lisää. Maaseutumaista asumismuotoa ei Raahessa ole edistetty poliittisesti pitkään aikaan, nyt on sen aika.

Joukkoliikennesuunnitelmat, raideliikenne Ouluun mukaan lukien, vaikuttavat erittäin epärealistisilta ja kalliilta. Useimmat ihmiset siirtyvät käyttämään joukkoliikennettä vasta kun yksityisautoilu muuttuu erittäin kalliiksi. Työmatkaliikenne Raahessa ei ole koskaan lähtenyt toimimaan kunnolla, koska suuri osa työllisistä tulee haja-asutusalueilta, ja silloin on pakko käyttää omaa autoa. Suunnitelmassa puhutaan jopa uuden asemanseudun tarjoamista ”houkuttelevista mahdollisuuksista” elinkeinoelämälle. Mitähän ne voisivat olla? Visiot Raahella–Oulu-henkilöliikenteestä eivät vakuuta, eikä sen kehittämiseen tulisi sitoutua tässä epävarmassa tilanteessa. Asiassa ei pidä kiirehtiä.

Vihanti

On hienoa, että Vihannin vahvuudet myös elinkeinojen kehittämisen kohteena on huomattu, koska Vihannin sijainti on logistisestikin loistava. Nyt kun Hanhikivi vähintäänkin viivästyy, ja vedyntuotantolaitos on vielä toiveen asteella, työpaikkoja on pakko saada syntymään houkuttelemalla pieniä yrityksiä kuntaan. Vihanti on loistava paikka, koska Vihannin palvelutasokin on hyvä. Hyvien liikenneyhteyksien, miellyttävän asuin ympäristön ja hyvän palvelutason johdosta Vihantiin voisi saada houkutelua vaikkapa yhteisöllistä ikääntyneiden asumista.

Strategialuonnoksessa puhutaan ydinkaupungin keskustan ympäristön viheralueiden säilyttämisestä, mutta sellaisia alueita on enää vähän. Vihannin ympäristössä sen sijaan on monipuolista luontoaluetta joka suuntaan ja esimerkiksi Raahen kaupungin paras uimapaikka, Mäntylampi. Sellaiset houkuttelevuustekijät tulee hyödyntää.

Tuulivoima ja kylien kehitys

Tuulivoima nousee suunnitelmassa esiin useita kertoja, sekä maa- että tuulivoima.

Asiaan liittyvinä näkökohtina nousevat esille uusiutuvan energian rakentamisvelvoite sekä uusiutuvan energian imagovaikutus. Puhutaan ”laajenevasta” tuulivoimatuotannosta (s.8). Raahessa on jo niin paljon tuulivoimaa, että kumpikin asia on jo järjestyksessä.

Suunnitelmassa pitäisi antaa vahva status niille kylille, jotka ovat lyhyen työmatkan päässä kaupungista. Jotta sellaiset kylät säilyisivät jatkossakin asuttuna, pitäisi varmistaa, että tuulivoimarakentaminen ei pysäytä kylien kehitystä. Kahden sellaisen kylän läheisyydessä on jo kaavoitettua tuulivoimaa, ja jos kaupunki poistaa kahden kilometrin suojavyöhykkeen, alueet varmasti rakennetaan. Sellaisia kyliä ovat Olkijoki, Lasikangas ja Kopsa.

Maakuntakaavaan tuulivoima-alueeksi merkityt Hummastinvaara ja Yhteinenkangas on siirretty strategiseen maankäytön suunnitelmaan. Maakuntakaavan tuulivoimamerkintä ei velvoita kuntaa hyväksymään alueelle tuulivoimarakentamista. Olkijoki ja Lasikangas ovat vielä hiljaisia alueita, ja Kopsassa on jo kolme voimala-aluetta. Lisäksi Kopsan länsireuna saataan menettää voimalinjalle. Jotta Kopsan ja Lasikankaan kehitys uusia asukkaita houkuttelevina, luonnonläheisyyteen tukeutuvina kylinä lähellä kaupunkia voidaan taata, kylien väliin ei voida rakentaa tuulivoimaa.

Kopsan ja Lasikankaan välistä aluetta pitäisi hyödyntää sellaisena virkistysalueena kuin se nytkin on: eri-ikäisten talousmetsien ja soiden muodostamana laajana asumattomana alueena, joka on myös hiljainen. Aluetta voitaisiin hyödyntää myös ydinkaupunkilaisten virkistysalueena, se on niin lähellä. Alueella on runsaasti kaupungin omistamia metsäalueita.

Kun runkoviemäriä aikoinaan suunniteltiin ja rakennettiin, sen ajateltiin edistävän 88-tien varteen syntyvää uutta asutusta. Siirtoviemäri on iso valtti 88-tien varren kylien kehittämässä, juuri Kopsan ja Lasikankaan.

Kopsan osalta tuulivoimarakentamiseen liittyy myös kaupungin velvoite huolehtia kohtuullisuudesta ja kuntalaisten välisestä yhdenvertaisuudesta. Ei voi olla kuntalain hengen mukaista, että valitaan yksi kylä, jonka elämänlaatu huononnetaan pysyvästi poliittisella päätöksellä= kiinteistöverojen vuoksi.

Vastine:

Suunnitelman strategisesta luonteesta ja esitystavasta johtuen yhdyskuntarakennetta voidaan kehittää kestävästi sekä ennakoitua suuremman että pienemmän kasvun tilanteessa. Suunnitelman taajamatoimintojen alueet ja kyläasutuksen alueet hyödyntävät hyvin olemassa olevaa rakennetta. Vaiheistamisella on keskeinen merkitys alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnitelmallisessa kehittämisessä ja ohjaamisessa siten, että kaupungin rakenne pysyy tiiviinä kaikissa väestömuutosskenaarioissa. Erityisesti joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteet tulee ajoittaa niin, että ne tukevat maankäytön toimenpiteitä – ja päinvastoin. Esimerkiksi henkilöliikenteen raideyhteys Raahen keskustaan on suunnitelmassa mukana *pitkän tähtäimen* varauksena siten, että yhteyden mahdollinen toteuttaminen otetaan huomioon yleis- ja asemakaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa. Vaikka lähijunaliikenteen toteutuminen ei ole lyhyellä tähtäimellä todennäköistä, option säilyttäminen maankäytössä on tärkeää.

Suunnitelmaehdotus on laadittu kummankin rakennemallivaihtoehdon parhaista ominaisuuksista. Suunnitelma ei siis pohjautu pelkästään toiseen rakennemalleista. Lähtökohtina suunnitelmassa esitetyille ratkaisuille ovat olleet rakennemallien vaikutusten arviointi ja siihen pohjautuvat suunnitteluperiaatteet. Kylien osalta suunnitelmassa on tarkennettu maakuntakaavan mukaista kylämerkintää profiloimalla kylät neljään luokkaan. Profiloinnilla on pyritty tunnistamaan kylän toiminnallinen luonne ja tukemaan luonteen säilymistä, jotta kylä pysyisi asuttuna. Uutta asutusta pyritään ohjaamaan olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen. Kylien elinvoima on kiinni myös asukkaiden aktiivisuudesta.

Suunnitelmassa on todettu maakuntakaavan tuulivoima-alueet sellaisenaan. Tuulivoimaloiden alue -merkinnän selitteeseen lisätään maininta maakuntakaavan mukaisesta merkinnästä.

Koska strategisella maankäytön suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, maakuntakaava asiaankuuluvine määräyksineen on yksityiskohtaisempaa tuulivoimakaavoitusta ohjaava kaava.

Asumiseen viittaavat merkinnät poistetaan Preiskarin saaresta. Alueen maankäyttö ja sen vaikutukset tulee selvittää tarkemmin, joten Preiskarin eteläosaan lisätään selvitysaluemerkintä. Palaute ei aiheuta muilta osin muutoksia suunnitelmaan.